

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของ
บุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี*
BUDDHADHAMMA INTEGRATION FOR PERSONNEL'S PERFORMANCE
COMPETENCY ENHANCEMENT OF CHONBURI PROVINCIAL
AGRICULTURAL EXTENSION OFFICE

อวยชัย รางชัยกุล, สุรพล สุยะพรหม, เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง
Ouychai Rangchaikul, Surapon Suyaphrom, Kiettisak Sukluang
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: ouychaira@loxley.co.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงาน และนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้สำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยเนื้อหาพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี พบว่า การปฏิบัติงานตามหลัก 7S ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้ร้อยละ 72.0 และหลักพอ 4 ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร ได้ร้อยละ 84.3 3. รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร มีปัจจัยพื้นฐาน คือ การปฏิบัติงานตามหลัก 7S นำมาบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ หลักพอ 4 ประกอบด้วย 1. ปัญญาพอ กำลังความรู้ 2. วิริยพอ นำสู่การปฏิบัติ 3. อดทนพอ อดทนต่อความทุกข์ 4. สังคหพอ มีจิตอาสา

คำสำคัญ: หลักพอ 4; สมรรถนะการปฏิบัติงาน; สำนักงานเกษตรจังหวัด

Abstracts

This research article aimed to study performance, factors affecting performance and propose the integration of Buddhadhamma principles to enhance the performance of personnel, conducted by the mixed research methods. The quantitative research used questionnaires to collect data from 334 samples. Data were analyzed by social science software package. The qualitative research collected data by in-depth interviewing 18 key informants and 9 participants in focus group discussion. Data were analyzed by content descriptive interpretation.

The results of the research showed that 1. The performance of Chonburi Agriculture Office personnel was at a high level 2. Factors affecting the performance of Chonburi Agriculture Office personnel was found that the implementation of the 7's principle affected the performance of personnel by 72.0 percent and Bala 4 principle affected the performance of personnel by 84.3 percent. 3. Model of integrating Buddhadhamma principles to enhance the performance of personnel was found that the performance of personnel had the fundamental factors which were the performance according to the 7's principle, which was integrated with the principles of Buddhist Dhamma, namely Bala 4 principles, consisting of 1. Pannabala, Wisdom power, 2. Viriyabala, patience power 3. Anavajjabala, Honesty and integrity power, 4. Sanghabala Volunteering mind.

Keywords: Bala 4; working Competency; Provincial Agriculture Office

บทนำ

ในช่วงศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในแถบเอเชียอาคเนย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดผลดีกับประเทศหลาย ๆ ประการ โดยเฉพาะความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง ที่มีผลมาจากการส่งเสริมให้มีการค้าเสรีกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (สร้อยตระกูล (ตวยานนท์) อรรถมานะ, 2545)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาข้าราชการพลเรือนจึงได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การพัฒนาข้าราชการพลเรือนขึ้นโดย จัดทำเป็นนโยบายการพัฒนาข้าราชการพลเรือน เพื่อมุ่งเน้นไป

ที่การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรมองค์กร และเสริมสร้างศักยภาพข้าราชการในการปฏิบัติงาน (สำนักงาน ก.พ., 2565)

โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดให้มีการบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ให้มีการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน โดยยึดเป้าหมายร่วมกันและสอดคล้องกับ ความต้องการของพื้นที่ซึ่งคณะทำงานบูรณาการแผนพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรีจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดชลบุรี ให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาตินโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่สำคัญ และเป็นไปตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ซึ่งนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด โดยมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและสหกรณ์ (กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี, 2565)

ในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรีที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ รายได้ไม่เพียงพอ การแทรกแซงในการพิจารณาความดีความชอบ และขาดอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่ทันสมัย ทรัพยากรบุคคลนั้นถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อทุกองค์กร เพราะนี่คือกุญแจสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้อย่างไม่มีขีดจำกัด องค์กรที่เห็นคุณค่าและใส่ใจในทรัพยากรบุคคลนั้นจะมุ่งมั่นพัฒนาบุคลากรของตนให้เพิ่มขีดความสามารถ มีสมรรถนะสูงขึ้น และทำให้บุคลากรมีศักยภาพเพิ่มขึ้นในที่สุด (ขจรศักดิ์ ศิริมัย, 2565) และผู้บริหารควรเน้นการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยการนำหลักธรรมมาใช้พัฒนาบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี การปฏิบัติงานตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถสร้างจิตสำนึกโดยให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ส่งเสริมให้มีการเคารพซึ่งกันและกันทั้งต่อหน้าและลับหลังมีการอบรมวินัยแก่ผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอ สร้างความร่วมมือในการช่วยเหลือผู้ที่มีความเดือดร้อน (ประกาศิต ชัยรัตน์, 2560)

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานสำคัญทางวัฒนธรรมของไทยทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ แม้แต่การปกครองบ้านเมืองและการบริหารจัดการ ดังนั้น ในงานวิจัยฉบับนี้ใช้หลัก พละ 4 (ธรรมอันเป็นกำลัง, ธรรมอันเป็นพลังในการบริหารหรือการปฏิบัติงาน) โดยประยุกต์เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร หลักพละ 4 (อง.จตุกก. (ไทย) 21/154/215) ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่าง ได้แก่ 1. ปัญญาพละ กำลังปัญญา 2. วิริยะพละ กำลังความเพียร 3. อดทนพละ กำลังสุจริต หรือ กำลังความบริสุทธิ์ 4. สังคหพละ กำลังการสงเคราะห์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2559)

การศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่บุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ทั้งนี้เพื่อจะศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่บุคลากร หลักพุทธธรรมแล้วนำมาบูรณาการให้เข้ากับการปฏิบัติหน้าที่บุคลากร ได้รูปแบบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนา ส่งเสริมให้ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการทำงานร่วมกันภายในหน่วยงาน การร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นำมาซึ่งความมั่นคง ปลอดภัยของประชาชนและประเทศชาติสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยการสำรวจ และระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อสนับสนุนและยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี จำนวน 2,007 คน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) คำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane เพื่อหาประชากรกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 334 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน

เครื่องมือการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการ

ปฏิบัติงานตามหลัก 7S ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักผล 4 ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี และตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย หลังจากนั้นได้ทดสอบแบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.982 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงสามารถใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ 2) การเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี 3) สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรตามหลักผล 4 เพื่อเป็นเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี 4) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 334 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของสำนักเกษตรจังหวัดชลบุรี จำนวน 3 กลุ่มงาน โดยใช้วิธีการกระจายตามสัดส่วน ได้แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 334 ชุด คิดเป็น 100 %

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 18 รูปหรือคนบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียงให้ครบตามคำถามการสัมภาษณ์และวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple) และการถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ทั้งนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของผลการสัมภาษณ์เชิง

ลึก นำผลที่ได้มาจำแนกเนื้อหาที่สอดคล้องหรือตรงกันและแบ่งออกเป็นประเด็น โดยการหาค่าความถี่และวิเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยนำเนื้อหาที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิส่งเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขของค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านการบริการที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 รองลงมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี พบว่า การปฏิบัติงานตามหลัก 7S ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี มี 2 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า การปฏิบัติงานตามหลัก 7S สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 72.0 และรายด้าน ได้แก่ ด้านค่านิยม และด้านโครงสร้าง ตามลำดับ และหลักผล 4 ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี มี 4 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักผล 4 สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 84.3 และรายด้าน ได้แก่ ด้านอนวัชพละ ชื่อสัตย์สุจริต ด้านสังคหะพละ มีจิตอาสา ด้านปัญญาพละ กำลังความรู้ และด้านวิริยะพละ นำสู่ปฏิบัติตามลำดับ

3. รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี พบว่า

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2. ด้านการบริการที่ดี 3. ด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ 4. ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง 5. ด้านการทำงานเป็นทีม มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วนด้วยกัน คือ หลักผล 4 และการปฏิบัติงานตามหลัก 7S ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 หลักผล 4 มีลักษณะดังนี้ 1) ด้านปัญญาพละ กำลังความรู้ สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้ นำนวัตกรรม มาใช้ในการปฏิบัติงานได้ มีวิธีคิดวิเคราะห์และคาดคะเนแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับการปฏิบัติงาน ผูกอบรมตามระเบียบของ

ทางราชการ และนำองค์ความรู้ที่ได้มาปฏิบัติ 2) ด้านวิริยพละ นำสู่การปฏิบัติ เอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค และนำความรู้ที่มีไปปฏิบัติจริงเพื่อให้เห็นผลจริง 3) ด้านอนวัชพละ ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติงานโดยสุจริต มีความรับผิดชอบ นำหลักจริยธรรมมาเป็นแนวทางการปฏิบัติ สร้างความเชื่อมั่น และปลูกศรัทธาแก่ผู้รับบริการ 4) ด้านสังคหพละ มีจิตอาสา เอาใจใส่งานอย่างทั่วถึง ช่วยแก้ไขปัญหาลดอุปสรรค ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน สามารถทำงานนอกเวลาได้ และมีมนุษยสัมพันธ์

3.2 ปัจจัยด้านการปฏิบัติตามหลัก 7S มีลักษณะ ดังนี้ 1) ด้านกลยุทธ์ (Strategy) ได้แก่ พัฒนาวิสัยทัศน์อยู่เสมอ จัดทำแผนปฏิบัติงาน กำหนดแผนกลยุทธ์ชัดเจน กลยุทธ์ที่ดีจะต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ และสร้างเสริมความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาว 2) ด้านโครงสร้างองค์กร (Structure) ได้แก่ มีโครงสร้างเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการปฏิบัติงาน มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน มีจำนวนบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและมีสายชัดเจน สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามนโยบายของผู้บริหาร 3) ด้านรูปแบบ (Style) ได้แก่ มีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่เป็นเอกลักษณ์ มีขอบเขตของงานที่รับผิดชอบมีความชัดเจน อาศัยความชำนาญหลายด้านประกอบกัน แผนงานที่องค์กรจัดทำสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้บริหารระดับต่าง ๆ 4) ด้านระบบ (System) ได้แก่ มีการจัดระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน มีการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีระบบการประเมินผลงานของผู้ปฏิบัติงานตามมาตรฐาน มีกระบวนการและระเบียบวิธีปฏิบัติขององค์กรที่ชัดเจน มีการปรับเปลี่ยนระบบการทำงานที่มีต่อระบบการทำงาน 5) ด้านบุคคล (Staff) ได้แก่ จัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ตรงกับสายงานที่ปฏิบัติ จัดสรรบุคลากรอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงาน บุคลากรให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ให้ความตอบสนองที่เหมาะสม มีการกระจายงานเหมาะสมกับบุคลากร 6) ด้านทักษะ (Skill) ได้แก่ นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในองค์กร มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน มีการฝึกอบรมการให้บริการแก่ประชาชน พัฒนาศมรรถนะความสามารถของบุคลากร ดึงศักยภาพของบุคลากร 7) ด้านค่านิยมร่วม (Shared value) ได้แก่ มีการกำหนดค่านิยมขององค์กรไว้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อองค์กรให้ทันสมัยใช้ได้จริง มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามค่านิยมร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน สร้างวัฒนธรรมในองค์กร

โดยปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ได้มีสมรรถนะที่ดีมากยิ่งขึ้น ทั้ง 5 ด้าน มีลักษณะดังนี้

1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีปฏิบัติงานอย่างตั้งใจให้ได้ผลการปฏิบัติตามเป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบเอาใจใส่ผลสัมฤทธิ์สามารถวัดได้ มีผลผลิตที่ได้มาตรฐาน

2) ด้านการบริการที่ดี ได้แก่ บริการเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจ นำเสนอวิธีการให้บริการเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุด บริการด้วยความเป็นมิตร เพิ่มความมั่นใจในการบริการ มีทัศนคติที่ดีในการให้บริการ

3) ด้านความส่งเสริมความเชี่ยวชาญในอาชีพ ได้แก่ สามารถระบุกระบวนการปฏิบัติงาน เข้าใจวัฒนธรรมองค์กร รองรับการเปลี่ยนแปลงของระบบและกระบวนการปฏิบัติงานได้ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม แลกเปลี่ยนเรียนรู้สายงานเดียวกันกับหน่วยงานอื่น

4) ด้านการยึดมั่นในความถูกต้อง ได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องเป็นธรรม มีความรอบรู้ เข้าใจกฎ ระเบียบ กล้าตัดสินใจและรับผิดชอบในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่บิดเบือนข้อมูลความเป็นจริง ในความเที่ยงตรงต่อราคาพืชผลทางการเกษตร

5) ด้านการทำงานเป็นทีม ได้แก่ ไม่คำนึงถึงความชอบหรือความไม่ชอบส่วนตัว ช่วยให้ทีมงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการทำงานของทีม จัดให้เขามีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผล รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี โดยมีการยกข้อค้นพบจากผลการวิจัยที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

อันดับ 1 ได้แก่ ปัญญาพล กำลังความรู้ แสดงให้เห็นว่า สามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้ นานวัตกรรม มาใช้ในการปฏิบัติงานได้ มีวิธีคิดวิเคราะห์และคาดคะเนแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับการปฏิบัติงาน ผูกอบรมตามระเบียบของทางราชการ และนำองค์ความรู้ที่ได้มาปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพงษ์ศักดิ์ สนมโน (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้วมีจุดเด่น คือ ปัญญาพล (กำลังความรู้) ประกอบด้วย พัฒนาความรู้ มุ่งสู่

นวัตกรรม นำเทคโนโลยีมาใช้ เป้าหมายชัดเจน เน้นประโยชน์ส่วนรวม ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ บริหารงานตามแนวโน้ม

อันดับ 2 ได้แก่ วิริยพละ นำสู่การปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่า เอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค และนำความรู้ที่มีไปปฏิบัติจริงเพื่อให้เห็นผลจริงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิศิต ธีรวิโส (กลีบม่วง) (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการปกครองของพระสังฆาธิการระดับอำเภอ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 11” ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมที่ประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานด้านการปกครองของพระสังฆาธิการให้มีประสิทธิภาพนั้นใช้หลักวิริยะ ความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน เพราะต้องมีการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานแบบอย่าง การปฏิบัติงานที่ดี มีระบบการติดตามดูแลให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานชัดเจนด้านการระงับอธิกรณ์

อันดับ 3 ได้แก่ อนวัชพละ ชื่อสัตย์สุจริต แสดงให้เห็นว่า ปฏิบัติงานโดยสุจริต มีความรับผิดชอบ นำหลักจริยธรรมมาเป็นแนวทางการปฏิบัติ สร้างความเชื่อมั่น และปลูกศรัทธาแก่ผู้รับบริการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษิต วิเศษคามินทร์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการน่านโยบายการแก้ปัญหาจราจรไปปฏิบัติของกองบังคับการตำรวจจราจร” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเพิ่มประสิทธิผลการน่านโยบายการแก้ปัญหาจราจรไปปฏิบัติของกองบังคับการตำรวจจราจรโดยการบูรณาการหลักพุทธธรรม คือ การเสียสละ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลอื่นและมีความซื่อสัตย์ (จาละ) ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเรียบร้อยรวมทั้งมีความประพฤติดีงามเพื่อเป็นแบบอย่างของข้าราชการไทยในการปฏิบัติหน้าที่

อันดับ 4 ได้แก่ สังคหพละ มีจิตอาสา แสดงให้เห็นว่า เอาใจใส่งานอย่างทั่วถึง ช่วยแก้ไขปัญหาลดอุปสรรค ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน สามารถทำงานนอกเวลาได้ และมีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสกล ฐานวุฑโฒ (วงศ์เชิด) (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืน ภาคเหนือตอนล่าง” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำ 3 ด้านของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาชุมชนยั่งยืน ภาคเหนือตอนล่าง เพื่อพัฒนาผู้นำกลุ่มให้เป็นผู้มีบุคลิกลักษณะดี น่าเชื่อถือ จำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมยึดมั่นในกฎระเบียบ มีจิตอาสา ในการพัฒนาเพื่อให้ผู้อื่นเห็นความสามารถในตัวของความเป็นผู้นำที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี” สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี” สามารถอธิบายได้ว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (การปฏิบัติงานตามหลัก 7S + พุทธบูรณาการหลักผล 4) = สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร ดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติงานตามหลัก 7S ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์ (2) โครงสร้างองค์กร (3) รูปแบบ (4) ระบบ (5) บุคคล (6) ทักษะ (7) ค่านิยม
2. พุทธบูรณาการหลักผล 4 หลักผล 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นกำลังแห่งคุณธรรมทั้ง 4 ประการ ช่วยให้นักรับบริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) ปัญญาผล กำลังความรู้ 2) วิริยะผล นำสู่ปฏิบัติ 3) อหิงสาผล ชื่อสัตย์สุจริต 4) สังคหะผล มีจิตอาสา

นำไปสู่สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากการดำเนินกิจการต่าง ๆ ล้วนต้องอาศัยบุคลากรในองค์กรเป็นหลัก แม้จะมีการใช้อุปกรณ์ เครื่องจักร เทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วยในการทำงาน แต่ก็ตาม การมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ อุบิสัยที่ดี และนำคุณสมบัติดังกล่าว มาสร้างสรรค์งานให้เกิดความสำเร็จและผลผลิตที่ดี ตอบสนองเป้าหมายขององค์กร เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ได้แก่ เลิศล้ำผลสัมฤทธิ์ น้อมนำจิตบริการ เชี่ยวชาญสัมมาชีพ เร่งรีบจริยธรรมให้ถูกต้อง และไม่บกพร่องทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ควรมีการกำหนดนโยบายในมาตรฐาน หรือเป้าหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีของ
2. สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ควรกำหนดนโยบายในการนำเสนอวิธีการให้บริการเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด
3. สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ควรวางนโยบายเพื่อกำหนดความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมองค์กร เพื่อนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ควรมีการกำหนดกลยุทธ์ในการวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค และพัฒนาวิสัยทัศน์อยู่เสมอ
2. สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ควรมีการกำหนดกรอบที่เกี่ยวข้องกับจำนวนบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน
3. สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อให้บุคลากรได้มีการปฏิบัติงานได้อย่างทุ่มเท

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรจังหวัดในแต่ละพื้นที่ หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอื่น ๆ ของเกษตรจังหวัดต่าง ๆ ในส่วนของแนวคิดทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ หรือหลักธรรมอื่น ๆ เช่น หลักกสิกรรม 4 หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักสัปปริสธรรม 7 เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงแนวทางหรือรูปแบบในการปฏิบัติงานและบริหารจัดการ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานที่ดีในองค์กรเพื่อให้ทราบถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และประสิทธิผลที่ได้รับจากการปฏิบัติงานของบุคลากร

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับระบบการปฏิบัติงานอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการพัฒนา
ระบบการปฏิบัติงานของเกษตรจังหวัดในแต่ละพื้นที่ตามความเหมาะสมของการศึกษาใน
แต่ละด้านของปัจจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). *แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดชลบุรี*
(พ.ศ.2561 – 2565). ชลบุรี: สำนักเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี.
- กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี. (2565).
แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดชลบุรี (พ.ศ.2566 - 2570) ฉบับ
ทบทวน. สืบค้น 5 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.opsmoac.go.th/>
- ขจรศักดิ์ ศิริมัย. (2565). *เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับสมรรถนะ*. สืบค้น 7 มกราคม 2565, จาก
<http://competency.rmutp.ac.th/wp-content/uploads/2011/01/aboutcompetency.pdf>
- ประกาศิต ชัยรัตน์. (2560). หลักพุทธธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสันติบาล.
วารสารปรัชญาปริทรรศน์, 2(22), 4-5.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน. (2564). *พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*
(พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ.
ปยุตฺโต).
- พระมหาวิศิต ธีรวิโส (กลีบม่วง). (2559). *การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการ
ปกครองของพระสังฆาธิการระดับอำเภอ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 11*
(ดุสิตนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์).
พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสกล ฐานวุฒโฒ (วงศ์เชียด). (2563). *รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำกลุ่มลัทธิจะ
สะสมทรัพย์เพื่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืน ภาคเหนือตอนล่าง* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญา
ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ภูษิต วิเศษคามินทร์. (2563). *ประสิทธิผลการนำนโยบายการแก้ปัญหาจราจรไปปฏิบัติของ กองบังคับการตำรวจจราจร (ดุขภูณินพนธ์ปรัชญาดุขภูณินพนธ์ สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2545). *พฤติกรรมองค์กร: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงาน ก.พ. (2565). *การพัฒนาข้าราชการ*. สืบค้น 6 มกราคม 2565, จาก <https://www.ocsc.go.th/csti>